

HAMMARSJÖLEDEN

Du behöver ingen annan karta för att gå leden, men vandringen blir intressantare om du har en riktig topografisk karta över området med dig. Leden startar vid Kalvkätte och går till Stora Hammarsjöns friluftsområde, men det går naturligtvis lika bra att gå leden i motsatt riktning.

1. **Damm/vattensågverk vid Kalvkätte.** Nedanför utloppet kan man se grunden efter sågverksbyggnaden. Sågverket var den näst sista vattendrivna anläggningen i Hagadalsbäcken, som rinner från Lilla Hammarsjön ner till sjön Hulingen (cirka 70 meters nivåskillnad). På flera ställen längs bäcken finns branta sluttningar på båda sidor där det var relativt lätt att anlägga fördämningar. Det finns därför flera lämningar efter dammanläggningar med små vattendrivna kvarnar och sågverk längs bäcken trots dess ganska blygsamma vattenföring (se exempel punkt 5 ”Kyrkemo”).
2. **Odlingsrösen/torpruin.** I området runt vägen finns flera gamla odlingsrösen. Snett fram åt höger finns ett ännu öppet litet område och där finns lämningarna efter backstugan Nynäs byggd 1862. Här kan man studera hur granskogen utan mänsklig hjälp tar över tidigare odlad mark.
3. **Hammarsebo såg.** Man kan se grunden av sågverksbyggnaden nedanför utloppet från nordöstra dammen. Byggnaden fanns kvar in på 1930-talet. Sågsäsongen var nog ganska kort och det var främst på våren i samband med vårfloden som vattentillgången i Hagadalsbäcken var tillräcklig för sågverksdrift.

Sågverkets dammanläggning för magasinering av vatten var dock fuffigt ordnad. Terrängen var sådan att man ganska enkelt kunde anlägga även en övre damm och därmed i stort sett fördubbla den lagrade vattenmängden. Vallen mellan de båda dammarna har sannolikt tjänstgjort som väg en gång i tiden. Den kan eventuellt ha varit en del av den gamla Kungsvägen, som var en viktig länk mellan Kalmar och Stockholm.
4. **Större ”föryngringsyta”** (eller kalhygge som det hette tidigare). Glöm inte att ta av åt höger över rygget vid skylten (den orange plattan rakt fram är en markering för ett motionsspår).
5. **Kyrkemo** Här håller Naturvårdsverket, kommunen och markägaren på att återskapa det gamla kulturlandskapet. I borte delen av beteshagen finns en **sevärdhet** i form av en dammvall. Ena sidan består av en låg och upp till två meter hög och noggrant upplagd lodrät stenvägg. Nedströms på östra sidan om bäcken syns lämningar efter en byggnad. Det är förmodligen resterna efter en skvaltkvarn, som inte krävde vare sig stor fallhöjd eller stort vattenflöde.
6. **Backstugor under Hammarsebo.** Efter Kyrkemo finns inga lämningar men stugan låg där det nu är odlad mark. Hultenäs låg i norra kanten av åkrarna och där kan man se rester av murstocken. Stugorna byggdes troligen tidigt på 1800-talet.
7. **Sköglehult.** På stigen ner mot Lilla Hammarsjön går man i utmarkerna till torpet Sköglehult, vars byggnader finns kvar och ligger ett hundratal meter söder om vandringsleden.. Den som är uppmärksam hittar ganska många låga och ofta helt mosstäckta odlingsrösen.
8. **Lilla Hammarsjön.** Om man viker av från stigen när man först ser sjön och går ner till stranden ser man en konstig vall längs sjön cirka 10 meter från stranden. Sjön sänktes 1-1,5 meter för 100 år sedan och vallen är den gamla strandkanten före sänkningen.
9. **Vindskyddet vid Lilla Hammarsjön.** Här är en lämplig rastplats med fin utsikt över sjön. Lilla Hammarsjön ligger 166 meter över havet och är näringsfattig och mycket grund med ett medeldjup på mindre än en meter.

10. **Stormossen.** Söder om Lilla Hammarsjön och vandringsleden finns ett stort våtmarkskomplex med olika vegetationstyper. Det ligger i ett område med rika möjligheter till bär- och svamplockning och är klassat som riksintresse för friluftslivet.
11. **Ekebo.** Där skogen övergår till öppen mark ligger på vänster sida efter syrenbusken en kulle med en stenhög och en liten tavla. Det är resterna av husartorpet Ekebo tillhörigt Kallersebo rote. Här har bott husarer minst sedan mitten av 1700-talet. Stugan revs omkring 1930.
12. **Byn Kallersebo** Byn fanns redan på 1600-talet. I en husförhörslängd från mitten på 1800-talet finns sex fastigheter antecknade. Som i så många andra småbyar är jordbruket avvecklat och jordbruksfastigheter har blivit fritidshus.
13. **Stora Åkebosjön.** När du kommer ner på vägen så fortsätter leden åt vänster längs vägen. Gör gärna en avstickare på ett hundratal meter åt höger så kommer du ner till en vik av Stora Åkebosjön, som också är en grund och näringsfattig sjö av vildmarkskaraktär. Lämplig rastplats. Cirka en kilometer norrut ligger Stensryds naturreservat på östra sidan av sjön. Omfattar många olika vegetationstyper med 100-150 år gammal skog.
14. **Björnnäsets naturreservat.** Sista delen av leden går genom reservatet. Ganska kuperad terräng med gles 100-150 år gammal tallskog. Längs leden finns exempel på olika typer av fångstfällor.
15. **Stora Hammarsjöns fritidsområde.** Här slutar Hammarsjöleden och badplatsen står till ditt förfogande.

HULTSFREDS ORIENTERINGSKLUBB (ansvarar för skötseln av Hammarsjö-leden)